

Guia docent

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	22005 - Sociologia, Convivència i Educació / 1
Titulació	Grau d'Educació Infantil (Pla 2013) - Primer curs
Crèdits	6
Període d'impartició	Segon semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
Juan Carlos Rincón Verdera						
<i>Responsable</i>	Cal concertar cita prèvia amb el/la professor/a per a fer una tutoria					
jcarles.rincon@uib.es						

Contextualització

L'assignatura *Sociologia, convivència i educació*, conjuntament amb les assignatures *Pensament i contextos educatius contemporanis*, *Models educatius a la primera infància*, i *Família i escola*, configuren, en el context del programa formatiu del Grau d'Educació Infantil, el Mòdul 1, anomenat *Societat, família i escola*. Aquest mòdul té un marcat caràcter contextualitzador que engloba els aspectes teòrics i pràctics de caire sociològics, cívics, històrics, socials, culturals, polític-legislatius, escolars i familiars relacionats amb l'etapa d'educació infantil i aplicats a les qüestions més rellevants que afecten a aquests contextos. L'objecte d'aquest mòdul és fomentar el pensament crític, els valors i les actituds ètiques i cíviques necessàries per a la formació en valors convivencials i democràtics dels futurs educadors d'educació infantil en l'exercici de la seva professió. Per a això el mòdul analitza i incorpora de forma crítica les qüestions educatives més rellevants de la societat actual. L'assignatura *Sociologia, convivència i educació*, que és de formació bàsica, consta de sis crèdits distribuïts en dos blocs, essent el primer bloc de caràcter sociològic i el segon de caràcter cívic. La importància formativa i l'aportació que es realitza des de l'assignatura al desenvolupament, com a estudiants universitaris i futurs professionals, és la d'apropar-los, des d'una perspectiva teòrica i pràctica, al coneixement sociològic, cívic i educacional que hauran d'utilitzar amb el seus alumnes i d'altres grups o col·lectius relacionats amb la seva tasca educadora. És, per tant, una assignatura de formació bàsica, introductòria a l'anàlisi sociològica i al desenvolupament cívic, alhora que una eina instrumental de comprensió i reflexió crítica de la realitat cívica, social i educacional.

Requisits

Guia docent

L'assignatura *Sociologia, convivència i educació* té un caràcter introductor i de formació bàsica, per la qual cosa no s'exigeixen requisits, ni essencials ni recomanables.

Competències

Específiques

- * Capacitat per a promoure actituds educatives de sostenibilitat i de respecte mediambiental (C7).
- * Capacitat per a adquirir estratègies de treball col·laboratiu i cooperatiu, desenvolupant actituds de respecte a la pluralitat de perspectives, el contrastament d'opinions i la diversitat en totes les seves formes (C3).
- * Capacitat per a analitzar els contextos socioculturals i familiars actuals (C11).
- * Capacitat per a promoure valors educatius en defensa de la igualtat entre gèneres i foment de la cultura de la pau (C6).

Genèriques

- * Capacitat per a mantenir una actitud ètica, compromesa amb la professió docent en el marc d'una ciutadania democràtica, responsable i solidària (C4).

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

Els continguts de l'assignatura *Sociologia, convivència i educació* es presenten en dos blocs diferenciats, però interrelacionats: un bloc de caràcter sociològic i un altre de caràcter cívic.

Continguts temàtics

1. Bloc sociològic

- L'educació com fet i fenomen sociocultural.
- La globalització i la seva problemàtica. Anàlisi crítica de la societat del canvi, el coneixement i la informació. Els mitjans de comunicació de masses.
- L'educació per al canvi en un món globalitzat. El paper de l'escola i del mestre en la societat actual. L'escola com grup social i l'aula com grup microsocial.
- Sociologia de la infància, la família i la comunitat.

2. Bloc cívic

- Societat, globalització i drets humans: l'educació moral base de l'educació del futur.
- Estat de dret i de justícia social, societat civil i exercici d'una ciutadania global i integradora: l'educació cívica per a la convivència ciutadana.
- El compromís cívic al servei de la pau: l'educació per a la pau i la no violència.
- Identitat, alteritat i diversitat personal, social i cultural: la igualtat per raons de classe i d'ètnia. Els fenòmens derivats de la immigració: l'educació i l'escola intercultural.
- Igualtat entre dones i homes: la igualtat per raons de sexe, l'educació no sexista i l'escola coeducativa.

Guia docent

- Crisi mediambiental i desenvolupament sostenible: l'educació ambiental.

Metodologia docent

L'assignatura *Sociologia, convivència i educació* participa en el projecte de Campus Extens Illes, per la qual cosa utilitzarà els recursos de l'eina informàtica de la intranet de Campus Extens, Moodle (teleeducació). Mitjançant aquesta eina, l'alumne tindrà a la seva disposició una comunicació en línia i a distància amb el professor, un calendari amb notícies d'interès, documents electrònics, enllaços a Internet, i propostes de pràctiques de treball autònom, tant individuals com de grup, per tal d'afavorir l'adquisició de les competències establertes a l'assignatura. Les activitats formatives, que es presentaran de forma coordinada amb la resta de les assignatures que conformen el Mòdul 1, contemplen classes teòriques i seminaris. En les sessions teòriques, es realitzaran presentacions de continguts; i en els seminaris es desenvoluparan dinàmiques de treball d'aplicació dels coneixements teòrics a situacions concretes, així com sessions monogràfiques a partir de lectures, experiències o casos (visionat i comentari de pel·lícules, comentari de textos sociocívics i organització de debats). Per la seva banda, els alumnes hauran de realitzar un treball personal d'estudi i assimilació dels continguts, realització de les activitats pràctiques i activitats d'avaluació, d'acord amb les competències previstes. En quant al tipus d'agrupament, es preveu el grup gran per a les classes teòriques i el grup mitjà per al seminaris. Dintre d'aquests agrupaments es formaran grups de treball per al desenvolupament de distintes tasques. Aquests grups de treball, que dintre del possible seran comuns per a les tres assignatures de primer curs que formen part del Mòdul 1, estaran formats per un mínim de tres alumnes i un màxim de cinc. A més, els grups de treball seran estables al llarg de tot el semestre i per a totes les activitats de caire grupal. D'altra banda, els aspectes formals de l'assignatura, com ara, la constitució d'aquests grups, la concreció de les distintes feines a desenvolupar, la manera de presentar els treballs, les dates per a la seva entrega, etc., es concretaran dintre de les dues primeres setmanes del semestre.

Volum de treball

El volum estimat del treball a realitzar en el procés d'ensenyament i aprenentatge de l'assignatura *Sociologia, convivència i educació*, i per a cadascuna de les modalitats organitzatives, queda distribuïda de la següent manera: 60 hores de treball presencial i 90 de treball no presencial. Pel que fa a la temporalització de les activitats de treball presencial, les classes teòriques contemplen, a més de trenta-dues hores de videoconferències, dotze hores de xats temàtics i fòrums de discussió (a través de l'eina informàtica de la intranet de Campus Extens, Moodle (teleeducació)).

Activitats de treball presencial (2,4 crèdits, 60 hores)

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Exposició de continguts	Grup gran (G)	Exposició dels continguts curriculars (conceptuals, procedimentals i actitudinals) per part del professor, amb una bibliografia bàsica i una documentació complementària. Com estratègia didàctica s'emprarà, bàsicament, l'exposició magistral per tal d'establir els fonaments teòrics de l'assignatura, així com la seva exemplificació pràctica a través del comentari de documents o l'explicació i descripció d'actuacions i experiències pràctiques que ajudin a aclarir les qüestions teòriques. Aquesta darrera part, sovint es realitzarà	43

Guia docent

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
			amb l'ajuda dels xats i els fòrums de la intranet de Campus Extens Moodle.	
Seminaris i tallers	Aplicació pràctica per a debats	Grup mitjà (M)	Preparació i realització de debats per tal de tractar temes d'especial rellevància cívica o sociològica que permetin l'expressió de distintes postures o opinions sobre la temàtica d'estudi.	6
Seminaris i tallers	Visionat i anàlisi d'una pel·lícula	Grup mitjà (M)	Visionat i posterior anàlisi d'una pel·lícula sobre problemàtica social i cívica: Hoy empieza todo.	4
Seminaris i tallers	Comentari de textos	Grup mitjà (M)	Anàlisi, comprensió i reflexió de textos sociològics o cívics, tot seguint un guió estructurat.	4
Avaluació	Prova d'avaluació global	Grup gran (G)	Avaluar mitjançant una prova escrita global els continguts teòrics de l'assignatura i la seva aplicació pràctica (en funció de les competències descrites).	3

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula digital.

Activitats de treball no presencial (3,6 crèdits, 90 hores)

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Estudi de l'assignatura	Organització, sistematització, adquisició i aprenentatge dels continguts curriculars de l'assignatura.	40
Estudi i treball autònom individual	Lectura de documents de treballs	Lectura d'articles, assajos, capítols de llibres i d'altres documents que permetin completar i ampliar els coneixements teòrics d'ambdós blocs. L'alumne, individualment, haurà de fer una lectura curta del bloc sociològic o del bloc cívic.	3
Estudi i treball autònom individual	Lectura i recensió d'un llibre de lectura	Recensió d'un llibre de lectura obligatòria que permeti l'alumne completar i ampliar el coneixement del bloc cívic: Educación, república y nueva ciudadanía.	15
Estudi i treball autònom en grup	Treball interdisciplinari d'investigació del mòdul	Desenvolupar una guia sobre els serveis i programes d'educació no formal de la nostra comunitat autònoma (per illes) adreçats a la primera infància (0-6 anys). A la nostra assignatura s'estudiaran els aspectes sociològics i cívics d'un d'aquests serveis o programes, la qual cosa ha de permetre l'alumne completar i ampliar, amb dades i situacions reals: 1) principis, valors i objectius del programa o servei (bloc cívic); i, 2) perfil dels usuaris del programa o servei (bloc sociològic).	17
Estudi i treball autònom en grup	Organització i preparació del treball a desenvolupar als seminaris	Recerca d'informació, preparació de lectures pels debats, visionat de pel·lícules, documentals i altres materials, comentaris de text, que ens permetin desenvolupar la feina dels seminaris.	15

Guia docent

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

Les competències establertes a l'assignatura Sociologia, convivència i educació, seran valorades mitjançant l'aplicació d'una sèrie de procediments d'avaluació. A continuació s'indiquen quins seran els aspectes que es valoraran, les tècniques o instruments que s'empraran, els criteris que s'utilitzaran per a valorar cadascun dels aspectes (amb indicació de la ponderació en la qualificació final que obtingui l'estudiant), i la tipologia avaluativa (recuperable o no recuperable). L'alumne obtindrà una qualificació numèrica entre 0 i 10 per a cada activitat avaluativa, la qual serà ponderada segons el seu pes específic a fi d'obtenir la qualificació global de l'assignatura. Per superar l'assignatura, l'alumne haurà d'obtenir: a) un mínim de 5 punts sobre 10 mitjançant la suma ponderada de totes les activitats avaluable; i, b) haver-se presentat a totes les activitats dels apartats avaluable, recuperables i no recuperables, entregant els pertinents materials de treball (activitats), i haver aconseguit, al menys, la meitat de la puntuació màxima assignada a les activitats recuperables.

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'algun dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Aplicació pràctica per a debats

Modalitat	Seminaris i tallers
Tècnica	Tècniques d'observació (no recuperable)
Descripció	Preparació i realització de debats per tal de tractar temes d'especial rellevància cívica o sociològica que permetin l'expressió de distintes postures o opinions sobre la temàtica d'estudi.
Criteris d'avaluació	Aquesta activitat s'avaluarà mitjançant un protocol estructurat. Es valorarà, fonamentalment, el respecte a les normes mínimes que regulen els debats, l'expressió i comunicació social, l'actitud cívica de respecte a les opinions alienes i als punts de vista divergents, l'organització i estructuració del pensament, la documentació i bibliografia utilitzada, l'actualització i comprensió dels conceptes utilitzats, la concreció i matització de les interpretacions i opinions pròpies, la justificació pública dels arguments utilitzats, la creativitat en les aportacions pròpies, l'equilibri en la participació de tots els membres del grup. La nota final d'aquesta activitat presencial s'ha de ponderar al 4%.

Percentatge de la qualificació final: 4%

Guia docent

Visionat i anàlisi d'una pel·lícula

Modalitat	Seminaris i tallers
Tècnica	Altres procediments (no recuperable)
Descripció	Visionat i posterior anàlisi d'una pel·lícula sobre problemàtica social i cívica: Hoy empieza todo.
Criteris d'avaluació	Visionat i posterior anàlisi d'una pel·lícula sobre problemàtica social y cívica amb una clara vessant educativa: Hoy empieza todo de Tavernier. Aquesta activitat s'avaluarà mitjançant un protocol estructurat. Es valorarà, fonamentalment, la capacitat d'observació, d'anàlisi i de crítica, així com la recerca de bibliografia per complementar els continguts de la pel·lícula. La nota final d'aquesta activitat presencial s'ha de ponderar al 4%.

Percentatge de la qualificació final: 4%

Comentari de textos

Modalitat	Seminaris i tallers
Tècnica	Altres procediments (no recuperable)
Descripció	Anàlisi, comprensió i reflexió de textos sociològics o cívics, tot seguint un guió estructurat.
Criteris d'avaluació	Aquesta activitat s'avaluarà mitjançant un protocol estructurat. Es valorarà, fonamentalment, la capacitat d'anàlisi i de crítica, el seguiment de les passes formals sol·licitades al comentari, així com la bibliografia utilitzada. La nota final d'aquesta activitat presencial s'ha de ponderar al 5%.

Percentatge de la qualificació final: 5%

Prova d'avaluació global

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves de resposta llarga, de desenvolupament (recuperable)
Descripció	Avaluar mitjançant una prova escrita global els continguts teòrics de l'assignatura i la seva aplicació pràctica (en funció de les competències descrites).
Criteris d'avaluació	Per poder-se presentar a la prova d'avaluació global és necessari que l'alumne hagi entregat el treball interdisciplinari d'investigació del mòdul i la recensió del llibre de lectura. La prova tindrà dues parts i cada part, al seu torn, tindrà un subapartat dedicat al primer bloc de l'assignatura (sociològic) i un altre al segon bloc (cívic). Cada apartat es valorarà sobre cinc punts (sobre un total de deu punts). En ambdues parts hi haurà una pregunta de resposta llarga (2'5 punts) i un comentari d'un text relacionat amb els continguts curriculars de l'assignatura (2'5 punts). L'estudiant haurà de demostrar que ha aconseguit el resultat dels aprenentatges exigits mitjançant el domini dels continguts teòrics de la matèria (aprofitament i assimilació), el rigor dels seus raonaments, les seves aportacions personals, així com la seva capacitat per relacionar els dits continguts teòrics amb les situacions pràctiques de la realitat educacional. Pel que respecta a la pregunta de redacció, l'alumne haurà de demostrar que domina el vocabulari i la terminologia pròpia de l'assignatura, així com els continguts conceptuals, procedimentals i actitudinals de la mateixa, amb capacitat de sistematització, comprensió, reflexió, anàlisi, síntesi i crítica, tot relacionant uns i altres continguts curriculars. Pel que fa al comentari del text, l'alumne haurà de ser capaç d'extreure les principals idees del text i relacionar-les amb el que s'ha treballat al llarg de l'assignatura, tot fent un comentari crític, recolçant i documentant les seves reflexions mitjançant els autors y la bibliografia adient (bàsica i/o complementària). La nota final d'aquesta activitat presencial s'ha de ponderar al 50%.

Percentatge de la qualificació final: 50%

Guia docent

Lectura de documents de treballs

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Altres procediments (no recuperable)
Descripció	Lectura d'articles, assajos, capítols de llibres i d'altres documents que permetin completar i ampliar els coneixements teòrics d'ambdós blocs. L'alumne, individualment, haurà de fer una lectura curta del bloc sociològic o del bloc cívic.
Criteris d'avaluació	L'alumne, individualment, haurà de presentar un resum d'una lectura del bloc sociològic o del cívic, d'un màxim de dos folis (amb processador de text, a doble espai i per una cara). Es valorarà la comprensió del tema de lectura, l'organització formal i l'aplicació de les perspectives sociològica o cívica al voltant dels fenòmens cívicosocials proposats per a la seva lectura. La nota final d'aquesta activitat no presencial s'ha de ponderar al 2%.

Percentatge de la qualificació final: 2%

Lectura i recensió d'un llibre de lectura

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Altres procediments (recuperable)
Descripció	Recensió d'un llibre de lectura obligatòria que permeti l'alumne completar i ampliar el coneixement del bloc cívic: Educación, república y nueva ciudadanía.
Criteris d'avaluació	Recensió del llibre a treballar. Comentar i realitzar una crítica personal del llibre COLOM, A.J. y RINCÓN, J.C. (2007): Educación, república y nueva ciudadanía (Tirant lo Blanch, Valencia). Han de seguir-se els següents passos seqüencials: 1) Presentació de l'obra amb la seva corresponent fitxa bibliogràfica; 2) Lectura reflexiva; 3) Resum del plantejament general de l'obra (per capítols o globalment); 4) Extracte de les principals idees exposades en l'obra (per capítols o globalment); 5) Valoració personal i comentari crític de l'obra, assenyalant els punts d'acord i desacord amb el contingut exposat; i 6) Bibliografia utilitzada per a reforçar o refutar les idees comentades. Es valorarà: 1) adaptació als passos seqüencials demandats; 2) la presentació formal (amb processador de text, màxim quinze folis a doble espai i per una cara); 3) la correcció lèxica i semàntica; 4) la utilització d'un vocabulari concis, clar i adaptat a l'assignatura; 5) l'anàlisi metòdica i sistemàtic dels continguts de l'obra; 6) l'exposició de les tesis defensades pels autors; i, 7) la valoració personal crítica de les conclusions a les quals arriben els dits autors, emprant per a això la corresponent bibliografia de consulta. La nota final d'aquesta activitat no presencial s'ha de ponderar al 10%.

Percentatge de la qualificació final: 10%

Treball interdisciplinari d'investigació del mòdul

Modalitat	Estudi i treball autònom en grup
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	Desenvolupar una guia sobre els serveis i programes d'educació no formal de la nostra comunitat autònoma (per illes) adreçats a la primera infància (0-6 anys). A la nostra assignatura s'estudiaran els aspectes sociològics i cívics d'un d'aquests serveis o programes, la qual cosa ha de permetre l'alumne completar i ampliar, amb dades i situacions reals: 1) principis, valors i objectius del programa o servei (bloc cívic); i, 2) perfil dels usuaris del programa o servei (bloc sociològic).
Criteris d'avaluació	Es desenvoluparà un projecte interdisciplinari d'investigació coordinada amb la resta d'assignatures del Mòdul 1, impartides al primer curs del Grau: un estudi sistemàtic sobre els serveis i programes d'educació no formal de la nostra Comunitat Autònoma (per illes), adreçats a la primera infància (0-6 anys). Entenem que la comprensió de la societat plural, els processos de socialització, i l'educació no formal, són requisits necessaris per a la implantació de models educatius que donin resposta a les necessitats formatives de l'alumnat i a les demandes de la societat. Des d'aquesta perspectiva, se persegueix que l'alumne, progressivament, vagi desenvolupant la seva capacitat per a reflexionar i investigar sobre la pràctica educativa amb la finalitat de millorar la labor docent i promoure projectes innovadors, així com per a desenvolupar una actitud de creixement

Guia docent

i millora professional adaptant-se als canvis científics, pedagògics i socials que aniran sorgint al llarg de la seva trajectòria professional. El treball haurà de ser en grup. Des de la nostra assignatura perseguim una comprensió i interpretació cívica i sociològica de la realitat socioeducativa, estudiant-se els aspectes cívics (principis, valors i objectius) i sociològics (perfil sociològic dels usuaris) d'un d'aquests serveis o programes d'educació no formal. Es valorarà, fonamentalment, la planificació de la investigació (la sistematització de les passes formals a desenvolupar, tot seguint el mètode científic, qualitatiu o quantitatiu), l'adquisició de coneixements i habilitats en l'obtenció d'informació social i educacional, l'organització i estructuració de la dita informació, l'anàlisi reflexiva i crítica dels materials obtinguts, i les conclusions socioeducatives més rellevants que s'extreguin de l'estudi. Per poder avaluar aquesta activitat és necessari haver presentat i superat la part de la investigació corresponent a l'assignatura de primer curs del grau (primer semestre), Pensament i contextos educatius contemporanis. La nota final d'aquesta activitat no presencial s'ha de ponderar al 20%.

Percentatge de la qualificació final: 20%

Organització i preparació del treball a desenvolupar als seminaris

Modalitat	Estudi i treball autònom en grup
Tècnica	Tècniques d'observació (no recuperable)
Descripció	Recerca d'informació, preparació de lectures pels debats, visionat de pel·lícules, documentals i altres materials, comentaris de text, que ens permetin desenvolupar la feina dels seminaris.
Criteris d'avaluació	Aquesta activitat s'autoavaluarà mitjançant un protocol estructurat que emetrà cada membre del grup sobre la resta de components i sobre el propi grup, considerat globalment. Es valorarà, fonamentalment, l'assistència regular a les reunions de grup, l'atenció prestada a les reunions, l'aportació d'idees, la recerca, anàlisi i preparació del material, el suport donat a la resta de membres del grup, i la seva responsabilitat a l'hora de desenvolupar les tasques assignades dins el grup. També s'avaluarà la participació a la plataforma Moodle. La nota final d'aquesta activitat no presencial s'ha de ponderar al 5%.

Percentatge de la qualificació final: 5%

Recursos, bibliografia i documentació complementària

A continuació relacionam la bibliografia adient per poder complementar i desenvolupar el treball dels estudiants. Fixam una bibliografia bàsica, una altra de complementària, així com una relació de recursos didàctics i metodològics a la xarxa Internet. A més, mitjançant l'eina informàtica de la intranet de Campus Extens, Moodle (teleeducació), l'alumne tindrà a la seva disposició tota una sèrie de recursos d'interès per a la seva formació, com ara documents electrònics sobre la matèria elaborats pel professorat responsable de l'assignatura o enllaços a Internet.

Bibliografia bàsica

- Castells, M. (1997): La era de la Informació. Economía, sociedad y cultura. Alianza, Madrid.
- Jordán, A.J. (1998): Multiculturalisme i educació. Proa, Barcelona.
- Acker, S. (1995): Género y educación. Narcea, Madrid.
- Barandica, E. y otros (1999): Construir la escuela intercultural. Reflexiones y propuestas para trabajar la diversidad étnica y cultural. Graó, Barcelona.
- Barranco, J. y otros (1997): Discriminaciones sociales y étnicas en un mundo intercultural y complejo. Orientación teórica y praxis didáctica. Nau Llibres, Valencia.
- Colom, A.J. (2000): Desarrollo sostenible y educación para el desarrollo. Octaedro, Barcelona.
- Jares, X. (1999): Educación y derechos humanos. Estrategias didáctica y organizativas. Popular, Madrid.
- Rodríguez, M. (1995): La educación para la paz y el interculturalismo como tema transversal. Oikos/Tau, Barcelona.

Guia docent

Grupo de Trabajo del CPR de Gijón (2002): Materiales para la observación y el análisis del sexismo en el ámbito escolar. Consejería de Educación y Cultura y CPR de Gijón, Gijón.

Bonal, X. y Tomé, A. (1997): Construir la escuela coeducativa. La sensibilización del profesorado. Universidad Autónoma de Barcelona, Barcelona.

Martín, X. y Rubio, L. (2007): Experiències d'aprenentatge servei. Barcelona, Editorial Octaedro.

Martínez, M. (Coord.) (2008): Aprenentatge servei i responsabilitat social de les universitats. Barcelona, Editorial Octaedro.

Puig, J. M. y Otros, J. (2007): Aprendizaje servicio. Educar para la ciudadanía. Barcelona, Editorial Octaedro, 2007.

Bibliografía complementària

Almeida, J. (1995): Sociología de la Educación. Notas para un curso. Ariel, Barcelona.

Bonal, X. (1998): Sociología de la educación. Una aproximación crítica a las corrientes contemporáneas. Paidós, Barcelona.

Bourdieu, P. (2000): Cuestiones de Sociología. Editorial Istmo, Madrid.

Fernández, M. (Coord.) (1998): Sociología de las Instituciones educativas. Universidad de Barcelona, Barcelona.

Garvía, R. (1998): Conceptos fundamentales de Sociología. Alianza, Madrid.

Giddens, A. (1999): Consecuencias de la modernidad. Alianza, Madrid.

Gil, F. (1997): Teoría sociológica de la educación. Amarú, Salamanca.

Giner, S. (1993): Sociología. Península. Barcelona.

Pérez, J. (2001): Diez temas de sociología. Vivir una sociedad familiar y humana. Ediciones Internacionales Universitarias, Madrid.

Ritzer, G. (1995): Teoría Sociológica Contemporánea. Mc Graw Hill, Madrid.

Ritzer, G. (1993): Mcdonalización de la sociedad. Ariel, Barcelona.

Werner, K. y Weiss, H. (2004): El libro de las marcas. Debate, Santa Perpètua de la Moguda.

Beltrán, J. (2002): Ciudadanía y educación. Germania, Alzira.

Izquierdo, A. (1996): La inmigración inesperada. Editorial Trotta, Madrid.

Ramírez, Á. (1998): Migraciones, género e Islam. Mujeres marroquíes en España. Agencia Española de Cooperación Internacional, Madrid.

Bartolomé, M. y otros (2000): La construcción de la identidad en contextos multiculturales. MEC, Madrid.

Bolívar, A. (1998): Educar en valores. Una educación en la ciudadanía. CEC de la Junta de Andalucía, Sevilla.

Burbules, N.C. (2001): Educación: riesgos y promesas de las nuevas tecnologías de la información. Granica, Barcelona.

Domingo, A. (1991): Ecología y solidaridad. De la ebriedad tecnológica a la sobriedad ecológica. Sal Terrae, Madrid.

García, A. y otros (1998): Del racismo a la interculturalidad: competencia de la educación. Narcea, Madrid.

Giroux, H.A. (2003): Juventud, multinacionales y política cultural. Morata, Madrid.

Klein, N. (2001): No Logo. El poder de las marcas. Paidós, Barcelona.

Guia docent

Sipán, A. (Coord.) (2001): Educar para la diversidad en el siglo XXI. Mira, Zaragoza.

Fabra, M^a.L. (1996): Ni resignadas, ni sumisas. Técnicas de grupo para la socialización asertiva de niñas y chicas. Universidad Autónoma de Barcelona, Barcelona.

Instituto de la Mujer (1999): En femenino y en masculino. Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, Madrid.

Álvarez, C. y Delso, A. (2001): Prevención de violencia de género para adolescentes. Cruz Roja Española, Madrid.

Santos, M.Á. (Coord.) (2000): Perspectiva de género en la organización escolar. Graó, Barcelona, 2000.

Altres recursos

UNESCO

http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=29008&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html

Organización de Estados Iberoamericanos para la Educación , la Ciencia y la Cultura.

<http://www.oei.es/>

Comisión Europea y Educación

http://ec.europa.eu/index_es.htm

Ministerio de Educación

<http://www.educacion.es/portada.html>

Ministerio de Cultura

<http://www.mcu.es/>

Consejo Superior de Investigaciones Científicas

<http://www.csic.es/index.do>

Conselleria d'Educació i Cultura de les Illes Balears

<http://www.caib.es/govern/organigrama/area.do?lang=ca&coduo=7>

Conselleria d'Afers Socials, Promoció i Immigració de les <http://www.isftic.mepsyd.es/w3/recursos2/orientacion/03accion/op05.htm>

Recursos sobre Educación en valores o temas transversales

<http://boj.pntic.mec.es/~egoa0010/tic/trasnver.htm>

Red de Recursos en Educación para la Paz, el Desarrollo y la Interculturalidad

<http://www.edualter.org/index.htm>

